

Жыве Беларусь!

БЕЛАРУС

Address: P. O. Box 3225
Farmingdale, NY 11735

BIELARUS/Belarusian newspaper in Free World ISSN 1054-9455
Published by the Belarusian American Association, Inc.

№ 570 Ліпень 2010 г.
Год выдання 60

БЕЛАРУС

Шаноўнае спадарства!

1-га чэрвеня закончыўся тэрмін збору твораў для чарговага, ужо чацьвёртага па ліку, альманаху беларускіх пісьменьнікаў замежжа "БЕЛАРУС" за 2010 год. Наступны крок - гэта падрыхтоўка тэкстаў і друк самога выдання. Маём надзею, што да канца жніўня вы зможаце трымаць яго ў руках.

Нажаль, сёлета з-за высокіх выдаткаў друку і вельмі абмежаваных фінансавых магчымасцяў рэдакцыі далёка ня ўсе падпісчыкі газеты "Беларус" змогуць атрымаць альманах у якасці падарунка, як было летась. **Бескаштоўна** альманах будзе дасланы толькі тым асобам, што ахвяравалі на выдавецкі фонд газеты суму, большую за кошт гадавой падпіскі (г. зн. больш за \$50).

Усе іншыя падпісчыкі маюць магчымасць замовіць выданне поштаю па зніжанаму кошту, які сёлета складае \$12.

Калі вы не выпісваеце газету "Беларус", то кошт альманаху для вас будзе \$15. Замова аднаго асобніка альманаху для жыхароў Канады будзе каштаваць \$18, усіх іншых краінаў сьвету \$20.

Калі ласка, дасылайце свае замовы і аплату загадзя. Гэта дапаможа дакладней вызначыць наклад выдання. Замовы дасылайце на адрас:

BIELARUS
P. O. Box 3225
Farmingdale, NY 11735

Чэкі ці грашовыя пераводы выпісвайце на імя **BIELARUS**.
З пытаннямі кантактуйце рэдакцыю.

Купальле ў Нью-Ёрку

Выдалася надвычайнае надвор'е, калі беларусы Нью-Ёрку і ваколіцаў сабраліся ў парку Крос-Рывэр, каб адзначыць у ноч з 19 на 20 чэрвеня сваё традыцыйнае нацыянальнае свята Купальле. З самае раніцы па-гаспадарску на нашых, стаўшых ужо традыцыйнымі, пагорках завіхалася сям'я Пятра і Алены Рыжых, што ўзвалілі на свае плечы вялікія арганізацыйныя турботы. Кожнага прыехаўшага радысна сустракаў руды сабачка сямейкі Рыжых, у якой, акрамя Пятра і Алены, яшчэ трое сыночкаў – Янка, Аляска і нованароджаны Марцін.

А я прывезла ў гэты раз калекцыю сваіх строяў, як аўтэнтчных, так і зробленых мною. Кожны меў магчымасць выбраць строй сабе па густу. Самым прыемным для ўсіх нас быў прыезд гэтым разам на Купальле сп. Антона Шукелойца, каму ў ліпені сёлета спаўняецца 95 гадоў, і хто 37 гадоў быў Старшынём Галоўнай управы БАЗА. Гэта дзякуючы яму, БАЗА, аснову якога, як тады, так і цяпер, складаюць аддзелы Нью-Ёрку і Нью-Джэрзі, змагла ня толькі працягваць сваю дзейнасць, але і пашыраць свае шэрагі.

Да 8-й вечара амаль ўсё было прыгатаванае да пачатку святавання. Адбыла-

ся вясялая сяброўская супольная вячэра без алькаголю, як і павінна быць перад пачаткам свята. Калі сьціямнела, народ

Працяг на бачыне 7

Фота В. Дударова

Н. Сычугова, А. Шукелойць і В. Якімовіч.

Беларусь, Украіна, Усходняя Эўропа – тэрыторыя генацыду

Зянон ПАЗЫНЯК

У XX-м стагодзьдзі таталітарныя рэжымы Расеі і Нямеччыны забілі дзясяткі мільёнаў людзей мірнага насельніцтва. У Нямеччыне гэта рабілі ў канцэнтрацыйных лягерах сьмерці і часткова ў працоўных лягерах. У Савецкім Саюзе забівалі ў цёмных лясах, у падвалах НКВД, у прыстасаваных пад турмы беларускіх крэпасцях і замках. Забойствы былі строга засакрэчаныя, і да 1988-га году пра іх амаль ніхто ня ведаў. Афіцыйна саветы прызналі ГУЛАГ, і гаворка была толькі пра яго. Але ГУЛАГ было сістэмаю працоўных лягераў. Пытаньне: дзе дзеліся мільёны людзей, якіх потым не далічыліся народы?

Расейскі камунізм трымаўся на НКВД і хлусьні. Але ў 80-х гадох хлусьня лопнула, і камунізм абваліўся. Тым часам колькасьць забітых у СССР дакладна не падлічана да гэтага часу. Называюць лічбу ад 5 да 70 мільёнаў чалавек, і нават больш.

Істотна, аднак, іншае. За часы камуна-савецкай акупацыі (да сьмерці Сталіна ў 1953-м г.) і за часы нямецка-фашысцкага нашэсьця Беларусь, і ў цэлым Усходняя Эўропа (акрамя Расеі) была тэрыторыяй найбольш жорсткіх масавых забойстваў і вырабленага генацыду з абодвух бакоў. Гэтая тэма пачала, нарэшце, дасьледвацца і на Захадзе. Тыматэ Снайдэр (амэрыканскі дасьледчык галакосту) сьвярджае, што эпіцэнтар масавых забойстваў сярэдзіны XX-га стагодзьдзя ляжыць у Беларусі, Украіне і Польшчы – на тэрыторыі, якую і Гітлер, і Сталін хацелі расчысьціць ад насельніцтва для рэалізацыі сваіх геапалітычных праектаў. (<http://www.learn-to-question.com/resources/database/archives/003384.html>)

У Расеі падчас 2-е Сусьветнае вайны ад рук немцаў

загінуў кожны дваццаць пяты цывільны жыхар, ва Украіне і ў Польшчы – кожны 10-ы; тым часам у Беларусі – кожны пяты. Пасьля вайны савецкія камуністы называлі лічбу – "кожны чацьвёрты", негалосна дадаўшы сюды тых забітых беларусаў, якіх зьнішчылі самаы перад вайною. Але калі падлічыць беларускія ахвяры, забітыя камуністамі з 1917 году, і скласьці іх з ваеннымі, то атрымаецца жадлівы лік – каля паловы цывільнага насельніцтва Беларусі.

Тое-ж самае даводзіць Тыматэ Снайдэр, сьвярджаючы, што "Нямецкія войскі ў 1941-1944 гадох, морачы голадам савецкіх ваеннапалонных, душачы газам габрэяў, расстрэльваючы мірных жыхароў падчас антыпартызанскіх акцыяў, ператварылі Беларусь у мясцовасьць з найвышэйшай сьмяротнасьцю ў сьвеце. Палова жыхароў Савецкай Беларусі на працягу 2-е Сусьветнае вайны былі забітыя ці гвалтам высленыя; нічога падобнага нельга сказаць ні пра адну іншую эўрапейскую краіну".

У гэтай сувязі брытанскі дасьледчык злачынстваў таталітарызму Марк Мазовэр (на якога спасылалася Снайдэр) адзначаў, што калі Эўропа была ў той час "змрочным кантынэнтам", то Украіна і Беларусь – "сэрцам змроку", уяўлялі суцэльны магільнік.

Тым ня менш расейцам (у адрозьненне ад немцаў) удавалася даволі глыбока схаваць сьведчаньні і інфармацыю пра генацыд у Беларусі і ў Украіне, прыкрываючыся тэрмінам "сталінскія рэпрэсіі", ГУЛАГам і разьвенчаным "культам асобы Сталіна".

У 1988-м годзе змову маўчаньня ўзарвала адкрыцьцё Курапатаў пад Менскам. Потым была выяўленая "Бікіўня" пад Кіевам, пачалі друкавацца зьвесткі пра "Галадамор" ва Украіне, зьявіліся новыя адкрыцьці ў Беларусі. Мне вядома больш дзясятка расстрэльных месцаў вакол Менску, і нават у цэнтры беларускай сталіцы. Гордамагіла, што стаіць на касцях і сымбалізуе нашу гісторыю.

Як гэта ўсё сталася – застаецца ў памяці пакаленьняў (якая, на жаль, зьнікае). Дасьледуючы Курапаты, Лошыцу і іншыя мясціны ў Менску, удалося высветліць

шмат уражваючых фактаў. Але найперш я стараўся знайсці і апытаць сьведкаў, разумеючы, што час няўмоўны, і трэба сьпяшаць.

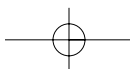
Усе сьведкі адзначалі, што кожную ноч па гарадох і вёсках езьдзілі крытыя машыны-фургонны НКВД ("хапунны") і забіралі людзей. Сьведка Тацяна Вікенцеўна Матусевіч (1906 году нараджэньня) зь вёскі Зялёны Луг, хата якой стаяла пры дарозе на Курапаты, успамінала, што перад вайною на расстрэл вазілі цэлымі днямі безь перапынку, машына за машынаю. У гэты час, сьведчыла Матусевіч, "хапун" НКВД ноччу прыехаў у іхнюю вёску і забраў 25 чалавек. Людзям не было куды дзецца і куды ўцякаць, бо ўсюды езьдзілі фургоны і ўсюды хапалі. Ацалелыя сьведчылі, што спалі не распранаючыся, чакаючы, што прыедуць забіраць.

Высьветлена, што бальшыня людзей не разумела, чаму іх забіраюць і чаму забіваюць. Літаральна ўсе сьведкі з ваколічных вёсак ля Курапатаў, якія на працягу пяці гадоў (з 1937 па 23 чэрвеня 1941 года) кожны дзень і ноч чулі крыкі і словы людзей, якіх расстрэльвалі, а таксама тых, хто бачылі працэс расстрэлу, – літаральна ўсе адзначалі, што перад сьмерцю, перад расстрэльнаю ямаю ўсе задавалі сваім катам адныя і тыя-ж пытаньні: "За што?", "За што, у чым мая віна?", "Скажыце, за што?".

Гэта паказвае на тое, што **іх расстрэльвалі без суду**. Ці ў іншым выпадку завозілі ў суд, дзе аб'яўлялі толькі прысуд, судовага разьбіральніцтва не было. Ды й немагчыма было пры тым канвэеры сьмерці.

Сьведка Галіна Сыцяпанайна Жукоўская зь Менску расказала мне, што калі ноччу фургон забраў яе бацькоў, назаўтра яна кінулася ў НКВД даведацца, што зь імі і за што забралі. У калідорах і ў двары НКВД былі тысячы людзей і дзяцей такіх, як яна. Ёй прышлося некалькі сутак стаяць у чарзе да сьледчага, і нават начаваць у гэтай чарзе на падлозе ў калідоры. Сьледчы ўсім адказваў адно і тое-ж (нават у сьпісы не глядзеў): "Дзесяць лет без права перапіскі". Потым Жукоўская даведлася, што бацькоў расстралялі ў Курапатах. Усё, што казалі сьлед-

Заканчэньне на бачыне 4

Зь дзейнасці гуртка БАЗА ў Вашынгтоне

Шмат падзеяў адбылося пасля лютаўскае сустрэчы Вашынгтонскага гуртка БАЗА; сябрам было што абмеркаваць на чарговым сходзе, які прайшоў 9 чэрвеня.

Найбольш паспяховым з таго, што ладзілася сябрамі гуртка апошнім часам, было прызнае святкаванне 92-х угодкаў БНР, у розных імпрэзах якога ўзялі ўдзел з 50 асобаў. Падчас ускладання кветак да Помніка ахвярам камунізму падтрымаць беларусаў прыйшлі дзеячы ўкраінскай, балтыйскай і славацкай арганізацыяў, а таксама прадстаўнік швэдзкага парламэнту. Пазней адбылася лекцыя д-ра Вітаўта Кіпеля і ўрачыстае прыняццё ў Амэрыканскім Універсітэце.

Таксама ў сакавіку сябры гуртка ладзілі кампанію пад лезунгам “Ганарыцца быць беларусам ці беларускаю? Пацьвердзі гэта падчас перапісу насельніцтва 2010”.

У красавіку беларусы Вашынгтону бралі ўдзел у Фэстывалі іншаземных культураў у Амэрыканскім Універсітэце. Наведнікі Фэстывалю мелі магчымасць пазнаёміцца зь беларускаю культураю, дзейнасцю БАЗА ды падпісаць петыцыі да беларуска ўладаў. Працягвалася супрацоўніцтва зь Belarus Digest ды Belarusian Review. Сябры гуртка падрыхтавалі справаздачу пра кантроль над сеткаю Інтэрнэт беларускімі ўладамі для Гэльсінскай Камісіі ў Кангрэсе ЗША. У сеціве пачаў працаваць сайт Галоўнай управы БАЗА (www.bazahq.org), над стварэннем якога працавала сакратар гуртка Вольга Чарныш.

У траўні актывісты гуртка наведлі 11 амбасадаў краінаў Эўразьвязу ў традыцыйны Дзень адчыненых дзвярэй. Падчас візытаў былі перададзены лісты да амбасадараў з патрабаваннямі БАЗА адносна сытуацыі ў Беларусі. Сустаршыня гуртка Вячаслаў Бортнік асабіста сустрэўся з амбасадарам Люксембургу Жанам-Полам Сэннінгерам ды амбасадаркаю Нідэрляндаў Рэнэ Джонс-Бос. Ліст быў таксама перададзены адпаведным асобам у Дзярждэпартамент ЗША.

У траўні таксама ладзіліся прагляды фільмаў Віктара Дашука пра рэжым Лукашэнка.

Яшчэ раней сябрамі вялася гаворка аб захаванні ды сыстэматызацыі інфармацыі аб дзейнасці Вашынгтонскага гуртка БАЗА. У чэрвені быў прафэсійна выдадзены фотаальбом, які ілюструе асноўныя падзеі гуртка цягам апошніх амаль трох гадоў.

Урачыстасці, прысьвечаныя 3-м угодкам усталявання Помніка ахвярам камунізму

Святочная цырымонія ўскладання вянку да помніка адбылася 10 чэрвеня з удзелам 14-ці амбасадаў, а таксама прадстаўнікоў каля 20 дыяспаральных арганізацыяў ды іншых гасцей. Адчыняючы цырымонію, старшыня Фундацыі Помніка ахвярам камунізму д-р Лі Эдвардз выказаў абурэнне фактам усталявання бюсту Сталіна ў Бэдфардзе (Вірджынія). З прамовамі таксама выступілі прадстаўнік швэдзкага парламэнту Гюран Ліндблад ды кангрэсман Тадэвуш МакКоттэр. Гонар ускрылі бел-чырвона-белыя кветкі ад Беларуска-Амэрыканскага Задзіночання быў даручаны маладым сябрам вашынгтонскага гуртка Мікіце Ільяшэвічу і Ірыне Герасімовіч.

Вячаслаў БОРТНІК

Сустрэча з Франкам Вячоркам

Узале сабору сьв. К. Тураўскага ў Брукліне 1-га ліпеня адбылася сустрэча прадстаўнікоў дыяспары з Францішкам Вячоркам, які перад тым наведаў Вашынгтон, дзе меў сустрэчы на ўзроўні кіраўніцтва і экспертаў у Бюро па пытаннях дэмакратыі, правоў чалавека й працы Дзяржаўнага дэпартаменту, а таксама ў Гэльсінскай камісіі (Камісіі бясьпекі й супрацы ў Эўропе – CSCE) Кангрэсу ЗША, у Інстытуце дэмакратыі ва Ўсходняй Эўропе, Міжнародным рэспубліканскім інстытуце ды інш.

Падчас сустрэчы, у якой узялі ўдзел каля трох дзясяткаў чалавек, Франак на ўласным прыкладзе распавёў пра службу беларуса ў так званым беларускім войску, дзе ўсё беларускае вычарпаецца пераважна месцам дысьлякацыі вайсковай часткі. Апрача гэтага, прысутныя пачулі шмат цікавага пра выбарчую кампанію ў Мазыры, дзе Франак, яшчэ як вайсковец, балытаваўся на дэпутата мясцовага савету. Адна з галоўных высноваў гэтай кампаніі ў тым, што людзі патрабуюць жывых кантактаў. Яны слаба інфармаваны аб падзеях у Беларусі па-за межамі тэлеэкранаў і траскучай дзяржаўнай прапаганды.

Напрыканцы выступу Франак Вячорка адказаў на шматлікія пытанні прысутных, бальшыня зь якіх цікавілася сытуацыяй з антырэжымнымі кандыдатамі на будучыя прэзідэнцкія выбары. “Кандыдат павінен быць адзін” – з гэтаю

Франак Вячорка з удзельнікамі пікету 7 лютага 2010 г.

тэзаю пагадзілася бальшыня ўдзельнікаў сустрэчы. Асабліва прыемна было бачыць, што малады палітык не ўхіляецца ад вострых пытанняў і добра арыентуецца як у падзеях на Бацькаўшчыне, так і ў тым, чым сёння жыве беларуская грамада ў Злучаных Штатах.

З асабліваю ўдзячнасцю выступаў гэтаю акцыяй дыяспары ў падтрымку незаконна й гвалтоўна забраных у войска маладых змагароў супраць дыктатарскага рэжыму на Бацькаўшчыне. У прыватнасці, высока былі ацэнены кампанія віншаванняў і лістоў падтрымкі маладых вайскоўцаў, а таксама пікет, арганізаваны “Беларускім Моладзёвым Рухам Амэрыкі” ля штаб-кватэры ААН 7 лютага 2009 году, у якой, нагадаю, узялі ўдзел блізу сарака чалавек.

Сяргук СОКАЛАЎ-ВОЮШ

Акцыя салідарнасці ў Брусэлі

УБрусэлі 16 чэрвеня сёлета адбыўся пікет салідарнасці. Падчас акцыі быў распаўсюджаны чарговы інфармацыйны бюлетэнь Беларуска-Эўрапейскага Задзіночання з аналізам актуальнай палітычнай сытуацыі ў Беларусі. Да матэрыялаў інфармацыйнага бюлетэня была праяўленая вялікая цікавасць з боку эўрапейскіх палітыкаў і СМІ.

Акцыя салідарнасці была зладжана раднымі БНР.

Паводле bielarus.eu

Паломніцтва да Беларускага Крыжа

Вернікі парафіі сьвятога Кірылы Тураўскага Беларускае Аўтакефальнае Праваслаўнае Царквы ў Таронта супольна зь сябрамі Згуртавання Беларусаў Канады 12 чэрвеня зладзілі паломніцтва да Беларускага

Крыжа, які знаходзіцца на тэрыторыі каталіцкага кляштара Паўночна-Амэрыканскіх Пакутнікаў у горадзе Мідлэнд (правінцыя Антарыё, Канада). Гэтае прыгожае месца, дзе многія народы ўсталявалі свае нацыянальныя крыжы, знаходзіцца на гары сярод Антарыўскіх азёраў, на адлегласці 150 км на поўнач ад г. Таронта.

Беларускі Эўфрасіньнеўскі крыж быў тут усталяваны беларусамі Канады ў 1988 г. у памяць 1000-годзьдзя хрысьціянства ў Беларусі. Пазней каля Крыжа быў усталяваны памятны знак ахвярам камуністычнага рэжыму ў Беларусі.

Япіскап Сьвятаслаў адслужыў паніхиду па ўсім загінулых за Беларусь каля Беларускага Крыжа.

Такое паломніцтва ладзіцца раз на некалькі гадоў.

belarc.org

Беларусь за месяц

Хроніка газавай вайны

15 чэрвеня прэзідэнт Расеі Дзмітрый Мядзведзеў на сустрэчы з кіраўніком расейскага "Газпрому" Аляксеем Мілерам завочна паставіў Лукашэнку ўльтыматум. У пяцідзённы тэрмін Беларусь мусіць сплаціць каля 200 млн. даляраў запазычанасці за газ, пастаўлены ў 2010 годзе. "Калі гэтага зроблена будзе, тады давядзецца ўжыць строгія захады", — сказаў тады Мядзведзеў, адзначаўшы, што Лукашэнка тлумачыць недаплату "цяжкім фінансавым становішчам". "Але, калі шчыра, цяпер усім цяжка", — заявіў расейскі кіраўнік.

20-21 чэрвеня беларуская дэлегацыя накіравалася ў Маскву на перамовы, але яны скончыліся безвынікова.

21 чэрвеня "Газпром" абмежаваў пастаўкі газу ў Беларусь на 15%, потым абмежаванні дасягнулі 30%. На сустрэчы з прэзідэнтам Мядзведзевым Аляксей Мілер паведаміў, што "прапанавана аплату зрабіць машынамі, абсталяваннем і рознымі іншымі таварамі". Расейскі прэзідэнт адказаў, што ў адпаведнасці з расейскім заканадаўствам замежныя плацяжы могуць прымацца толькі ў замежнай валюце — інакш гэта супярэчыць закону. "Газпром" нічым ня можа прымаць аплату за доўг: ні пірагамі, ні маслам, ні сырам, ні іншымі сродкамі плацяжой".

22 чэрвеня Лукашэнка распрадзіў перакрыць транзыт расейскага газу празь Беларусь ды заявіў, што Расея вінная беларусам за транзыт газу ў Еўропу. "Не мы вінным сёння "Газпрому", а "Газпром" — Беларусі". Таксама кіраўнік Беларусі падчас сустрэчы з міністрам замежных спраў Расеі Сяргеем Лаўровым заявіў, што зая-

вы кіраўніцтва Расеі зьневажаюць беларускі народ. "Выбачайце, але калі нас пачынаюць зьневажаць ці то катлетами, ці то кайбасой, маслам і блінамі, — мы гэта ўспрымаем як абразу беларускага народу. Так не належыць весці сабе прэзідэнту, у тым ліку суседняй саюзнай дзяржавы".

23 чэрвеня "Газпром" атрымаў ад Беларусі \$187 млн. за пастаўлены ў 2010 г. газ. Лукашэнка заявіў, што пазычыў грошы ў сяброў. Пастаўкі газу былі адноўлены ў поўным аб'ёме. Таксама "Газпром" пералічыў Менску \$228 млн. за транзыт газу, але Беларусь запатрабавала аплаціць усе \$260 млн. Розніца ўзнікла з-за рознай ацэнкі стаўкі транзыту: беларускі бок настойвае на \$1,88 за 1000 кубамэтраў газу на 100 км, расейскі — пра \$1,45.

24 чэрвеня Лукашэнка даў інтэрвію тэлеканалу "Эўраньюс", у якім заявіў, што на "Расею спадзявацца абсалютна нельга". Такой вострай крытыкі Расеі ніколі не гучала з вуснаў беларускага кіраўніка. Таксама Лукашэнка заявіў, што пазычыў 200 млн. даляраў у свайго сябра прэзідэнта Азэрбайджану Ільхаму Аліева. Праўда, празь некалькі дзён прэс-сакратар Аліева заявіў, што крэдыт у 200 млн. быў дадзены Беларусі на 12 дзён і была на гэты конт нават падпісаная адпаведная дамова.

25 чэрвеня кіраўнік "Газпрому" Аляксей Мілер заявіў, што ўзгодненае падпісаньне пагадненьня зь "Белтрансгазам" аб пастаўках у Беларусь 22 млрд. кубамэтраў па гранічнай цане \$250 за м³ (сёлета Беларусь плаціць \$168).

28 чэрвеня быў адменены вызыт дэлегацыі "Газпрому" ў Беларусь, афіцыйны Менск заявіў, што патрэбы ў такім высьце няма, а дакумэнтамі можна абмежавацца на адлегласці.

У гэты-ж дзень Лукашэнка на адмысловай нарадзе запатрабававу ад ураду рашуча актывізаваць дыверсыфікацыю паставак энэргарэсурсаў у Беларусь. "Сёння ёсьць пытаньне аб надзейных пастаўках нафты ў

Беларусь з сусветных рынкаў і па розных маршрутах. Мы ні ў якім выпадку не павінны пайтарыць памылку, якая мела месца ў стасунках з Расеяй. Пастаўка з іншых рынкаў нафты па адным маршруце таксама небяспечная, як зразалезнасьць ад адной дзяржавы па пастаўках вуглевадароднай сыравіны".

Лукашэнка заявіў, што гэта ня робіцца ў піку Расеі, але Беларусь ня можа залежаць ад адной дзяржавы, аднаго цэнтру паставак.

Абмяркоўваў беларускі кіраўнік пытаньне новых рынкаў энэрганосьбітаў і на сустрэчы з прэм'ерам Летувы Андрусам Кубілюсам, які 28 чэрвеня знаходзіўся зь візітам у Менску. У прыватнасьці, вялалася гаворка пра пастаўку ў Беларусь звадкаванага газу.

1 ліпеня "Газпром" і "Белтрансгаз" падпісалі пагадненьне, згодна зь якім транзыт расейскага газу празь Беларусь будзе каштаваць Расеі 1,88 даляра на км транзыту. Расея раней настойвала на \$1,45

Прэзідэнцкія выбары

Прэзідэнцкая кампанія пачнецца не пазьней за 6 лістапада. А можа нават і раней — заявіла старшыня Цэнтарвыбаркаму Лідзія Ярмошына, выступаючы 29 чэрвеня перад удзельнікамі сходу клубу маладых дэпутатаў "Выбар маладых".

Усё справядліва, паколькі выбары прэзідэнта павінны, паводле заканадаўства, прайсьці да 6 лютага ўключна, то выбарчая кампанія пачнецца не пазьней за 6 лістапада, каб заставаліся належныя на яе тры месяцы.

Прэзідэнцкія выбары ў Беларусі прызначае парламент, а 30 чэрвеня дэпутаты разышліся на летнія вакацыі. Праўда, папрасілі Лукашэнку сабрацца на пазачарговую сэсію 7 верасня. Гэта азначае, што калі ў гэты дзень будзе прынятае рашэньне пра выбары прэзідэнта, то яны пройдуць не раней за 12 сьнежня — першая нядзеля празь вызначаныя тры месяцы.

Фэстываль беларусаў замежжа

Фэстываль беларусаў замежжа ўпершыню плянуецца правесці ў Менску і гарадох Бела-

русі летам 2011 году. Ініцыятыва правядзеньня такога свята належыць Міністэрству культуры, Упаўнаважанаму па справах рэлігій і нацыянальнасьцяў, якія і выступаюць яго арганізатарамі. Дапамогу акажа і Міністэрства замежных спраў.

Фэстываль мяркуецца праводзіць раз на два гады. Чакаецца, што на першае свята, якое папярэдне намечана правесці ў канцы чэрвеня — пачатку ліпеня, зьбяруцца ня менш за 300 удзельнікаў з розных краінаў сьвету. Узрост ня мае значэньня. Заклучныя мерапрыемствы пройдуць на галоўных менскіх пляцоўках — у Белдзяржфілармоніі і Палацы Рэспублікі. Асобна плянуецца зладзіць выставу мастакоў, фотавыставы.

Палажэньне аб фэстывалі беларусаў замежжа плянуецца распрацаваць у найбліжэйшы час і прадставіць аб'яднаньням беларусаў за мяжою да 1 верасня, зазначае Міністэрства культуры.

Беларусаў паменела

Колькасьць насельніцтва Беларусі з пачатку 2010 г. зьменшылася на 10,3 тысячы. Як паведамляе Нацыянальны статыстычны камітэт (Белстат), на 1 чэрвеня ў краіне пражывала 9 млн. 469,9 тыс. чалавек. Скарачэньне колькасьці насельніцтва абумоўлена перавышэньнем на 14 тыс. 392 асобы колькасьці памерлых над колькасьцю народжаных пры станоўчым міграцыйным прыросте 4 083 чалавекі.

Насельніцтва за гэты пэрыяд павялічылася толькі ў Менску.

Рэлігія ў школе

З прапановаў ўвесці ўрокі рэлігійнае культуры выступіў Інстытут тэалёгіі Белдзяржуніверсытэту, паведамляе БелаПАН. Кіраўнік Цэнтру міжнародных сувязяў і разьвіцьця тэалёгічнай адукацыі гэтага Інстытуту Рыгор Даўгяла лічыць, што ўвядзеньне ўрока рэлігійнай культуры дазволіць данесці да маладога пакаленьня традыцыйнае каштоўнасьці.

Прычым прапановаецца зрабіць гэтую абавязковую дысцыпліну па выбары: для праваслаўных — курс праваслаўнай культуры, для каталікоў — курс з ак-

цэнтам на каталіцкія каштоўнасьці, для юдэяў — на юдэйскія, для мусульманаў — на мусульманскія. Разам з тым, кожная з дысцыплінаў па выбары павінна ўключыць веды аб традыцыях іншых рэлігійных канфэсіяў ці галінаў хрысьціянства. Дзецянямверуючых бацькоў прапануецца "вывучаць курс сьвецкай этыкі".

Ідэя, магчыма, і добрая, але ці слушна дзецяням ужо змалку ўводзіць такую "канфэсійную сэгрэгацыю".

Сярэдні заробак — 1,158 тыс

Сярэдні налічаны заробак работнікаў у Беларусі склаў у траўні месяцы 1 158 373 рублі (386 даляраў), рабочых і служачых 1 176 361 рубель. У параўнаньні з красавіком сярэдні заробак вырас на 3,7%.

Але што такое сярэдні заробак: гэта, умоўна кажучы, сярэдняе паміж заробкам дырэктара прадпрыемства і шараговымі работнікамі. Апроч таго, заяўляецца, што да канца году будзе зроблена ўсё, каб павялічыць сярэдні заробак па краіне да 500 даляраў (у бюджэтайнай сфэры да 405 даляраў), бо набліжаюцца прэзыдэнцкія выбары.

Кніга Алеся Салаўя

У менскім выдавецтве "Ліма-рыус" выйшаў кніга Алеся Салаўя "Творы". Гэта першая кніга пісьменьніка, выдадзеная на радзіме. У 1982 г. у Нью-Ёрку БІНІМам быў выдадзены том "Нятуская краса". Вёска Крысавка на Койданаўшчыне — Менск — Ілья — Рыга — Бэрлін — Прага — Зальцбург — Адэляйда — Мэльбурн. Апроч вершаў, у кнігу ўвайшло ліставаньне з Масеем Сяднёвым, Юркам Віцьбічам, Аляксеем Грыцуком, Вітаўтам Тумашам, Антонам Адамовічам, Ларысай Геніюш. Зьмешчаныя таксама ўспаміны Ігара Качуроўскага, Вольгі Грыцук, Яна Пятроўскага, Аляксандра Калодкі, Уладзімера Брылеўскага, Міколы Ганька.

Уклаў кнігу, напісаў прадмову і камэнтары Міхась Скобла. Прадавацца кніга будзе ў асноўных менскіх кнігарнях ды інтэрнэт-крамах prastora.by і knihi.by.

Уласны карэспандэнт

Сьвяткаваньне ў Сыднэі

У суботу, 17-га красавіка, сыднэйская беларуская грамада сабралася, каб адзначыць дзеве вялікія даты: 92-я ўгодкі абвешчання незалежнасьці Беларускай Народнай Рэспублікі і 100-гадовы юбілей выбітнага беларуса Барыса Кіта.

Традыцыя сьвяткаваньня 25 Сакавіка складалася ў беларусаў Сыднэю вельмі даўно. Сёлета спачатку быў прачытаны гістарычны рэфэрат, які быў зь цікавасьцю выслуханы ўдзельнікамі сьвяткаваньня. Падрыхтавала яго сп-ня Яўгенія Супрунюк, адказная за культурна-грамадскую працу суполкі. Яна таксама пазнаёміла ўсіх з навінамі зь Беларусі, зьвязанымі са сьвяткаваньнем Дня Волі.

Другою нагодаю для сьвяткаваньня быў юбілей Барыса Кіта. Прысутныя на

сьвяткаваньні мелі нагоду пазнаёміцца зь двума цудоўнымі кнігамі аб гэтым выбітным беларусе.

Адна зь іх, якую напісала Лідзія Савік, называецца "Космас беларуса". Яна была надрукаваная ў 1998-м годзе. Пісьменьніца распавяла аб жыцьцёвым і творчым шляху славутага беларуса. Ягонае імя ўнесенае ў спіс вядомых амэрыканскіх вучоных, якія зрабілі вялікі ўнёсак у сусветную касманаўтыку. Гэты спіс закладзены ў капсулу часу, якая замураваная ў сьцяне Капітоля.

Другая кніга пра Барыса Кіта выйшла ў сьвет у 2004-м годзе і мае назву "Грамадзянін сьвету". Рыхтавала яе рэдакцыйна калегія на чале з Васілём Быкавым. Падрабязней пра гэтую кнігу распавяла сп-ня Слава Лягенчанка. Ёй пашчасціла ў

свой час пазнаёміцца і пасябраваць з Барысам Кітам. Пра гэта яна і распавяла ўсім прысутным. Сп-ня Лягенчанка зьмясьціла ў кнізе "Грамадзянін сьвету" свой артыкул-ўспамін, які назвала "Мае сустрэчы з чалавекам-легендаю". Сп-ня Лягенчанка адзначыла, што пры сустрэчы з Б. Кітам яна ўбачыла добрага маладога на выгляд чалавека з жывым позіркам маладых вачэй, хуткаю паходкаю і неверагоднаю прастатою.

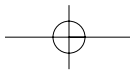
Акадэмік Б. Кіт дасканала валодае беларускаю моваю і ведае шмат замежных. Ён вельмі ганарыцца сваім амэрыканскім грамадзянствам, таму што, "гнаны бальшавіцкаю наваляю з Бацькаўшчыны, — як напісаў Васіль Быкаў, — ён блукаў па Эўропе ў пошуках прыстанішча." А знайшоў яго толькі ў Амэрыцы, якая першая ацаніла ягоны талент і дапамагла цалкам рэалізаваць свае здольнасьці. Але сэрца ягонае заўсёды рупілася і пра Маці-Беларусь.

Потым вельмі цёпла і ўзрушана гаварыў пра Барыса Кіта сп. Міхась Лужынскі. Справа ў тым, што ў 1943-44 гадох сп. Лужынскі быў вучнем Б. Кіта ў Маладэчанскай гандлёва-адміністрацыйнай школе. Яны сустрэліся праз многія гады — настаўнік і вучань — і застаюцца сябрамі па сённяшні дзень.

У жыцьці Барыса Кіта было шмат выпрабаваньняў. Ён стаў вядомым ва ўсім сьвеце навукоўцам, але ягонае імя заставалася амаль невядомым на Бацькаўшчыне ў Беларусі. Сёлета 6 красавіка ў Палацы мастацтваў у Менску была праведзеная імпрэза ў гонар юбілею славутага навукоўца. А сам ён сьвяткаваў юбілей ў нямецкім Франкфурце, дзе жыве зараз. У Наваградку адкрылі музэй імя Б. Кіта. Хутка таксама павінны выйсьці яшчэ адна кніга, якую рыхтуе ЗБС "Бацькаўшчына".

Яўгенія СУПРУНЮК

Каляндар “БЕЛАРУСА”

100 гадоў таму, **3 ліпеня 1910 г.**, у Міхноўцах на Беласточчыне нарадзіўся грамадзкі дзеяч **Аляксей Грыцук**. У міжваенным часе ён служыў у польскім войску, настаўнічаў у Браслаўскай гімназіі ды вучыўся завочна на гістарычным факультэце Варшаўскага універсітэту. Падчас Другой сусьветнай вайны быў адным з арганізатараў беларускага жыцця ў Беластоку, напрыклад, акруговым школьным інспэктарам на Беластоцкую ак-

ругу. Ад лета 1944 г. – на эміграцыі. Тры гады правёў у аўстрыйскім Зальцбургу, дзе разам з Уладзімерам Дудзіцкім, Міколам Ганьком, Алесем Салаўём арганізаваў беларускі камітэт.

У студзені 1948 г. Грыцук выехаў у Канаду, пасяліўся ў Таронта, дзе браў актыўны ўдзел у жыцці беларускай грамады. Узначальваў Згуртаваньне Беларусаў Канады, быў адным з актывістаў парафіі сьв. Кірылы Тураўскага, старшынём Сэктару

Рады БНР. Грыцук таксама абараніў доктарскую дысэртацыю па творчасці Багдановіча. Памёр у 1976 г., пахаваны на могілках у Кінгстане.

13 ліпеня 1975 г. памёр дзеяч зь Вінніпэгу, пісьменьнік **Мікола Сільвановіч**. Ён нарадзіўся ў 1917 г. у Вірадове (сёньня – Маладэчанскі раён). У паваеннай Нямеччыне Мікола Сільвановіч быў сярод арганізатараў літаб’яднаньня “Шыпшына”, у лягеры ў

Герэнбэргу ля Штутгарту арганізаваў майстэрню беларускага мастацкага рамяства “Раніца”, вырабы якой – напрыклад, з саломкі – неаднаразова ўдзельнічалі і бралі прызы ў розных выставах. Менавіта Сільвановіч выдаў знакамітую паштоўку “вялікія дзеячы адраджэньня” з выявамі Каліноўскага, Грынявіцкага, Багушэвіча, Крэчаўскага і Захаркі. Таксама, як і Грыцук, выехаў у Канаду, пасяліўся ў сярэдняй частцы, у Вінніпэгу. Тут ён спрычыніўся да заснаваньня Беларускага нацыянальнага камітэту. Ад канца 1950-х Сільвановіч паступова пачаў зортваць кантакты зь беларускімі дзеячамі.

М. Сільвановіч вядомы таксама як і паэт, хоць ні пры жыцці, ні пасля сьмерці ня выйшла ніводнай асобнай кнігі.

28-29 ліпеня 1945 г. першая беларуская група пасялілася ў лягеры для перамешчаных асобаў АВС у Ватэнштэце (Ніжняя Саксонія). Арганізаваў лягер Сьвятаслаў Коўш. Як і ў лягеры ў Рэгенсбургу, у Ватэнштэце была беларускае жыццё, працавалі школка, гімназія, выдавалася прэса, была самадзейнасьць, скаўтынг. Пра лягер у Ватэнштэце Коўш выдаў у 1981 г. кнігу

АГ

Тэрыторыя генацыду

Заканчэньне з бачыны 1

чыя, было звычайна расейскаю хлуснёю. Усіх схопленых расстрэльвалі, але сваякам манілі, каб людзі ня ведалі, што адбываецца. І машына сьмерці круцілася далей.

Акрамя таго шырока практыкавалася пазасудовае вынясенне прысуду, які рабілі так званыя “тройкі” – гэта кампанія з трох партыйных функцыянераў, якіх прызначала камуністычнае кіраўніцтва і надавала ім права выносіць сьмяротныя і іншыя прысуды схопленым людзям.

Шмат якія беларусы не знаходзілі ніякага рацыянальнага вытлумачэньня таму, што адбывалася. Сьведка Надзея Апанасаўна Мікуліч (настаўніца з калякурапацкай вёскі Цна) расказвала мне, што калі НКВД прыехаў у яе вёску Малышэвічы пад Слуцкам, то забралі яе бацькоў і яшчэ мноства сялянаў і настаўнікаў. Сярод іншых схапілі шасьцідзясяцігадовую жанчыну Марылю Шпак. Яна была непісьменная і абсалютна глухая, жыла адна ў пограбе (склепе) ў страшэннай беднасьці, нават хаты сваёй ня мела. Расейцы яе катавалі жорстка і з “творчаю” выдумкаю: сыпалі ў горла пясок, дамагаліся ад яе нейкіх прызнаньняў. Потым, назьдэкхваўшыся ўволю, яны стукнулі яе па галаве і забілі.

Тыя беларусы, што засталіся жыць, не разумелі зместу такіх паводзінаў з боку энкавэдзістаў. Неразумьне выяўлялася, як правіла, сярод людзей, якія ўспрымалі савецкую ўладу не як расейскую акупацыю, а як сваю савецкую беларускую ўладу (фармальна яно так выглядала). З гэтай-жа прычыны такія людзі схільныя былі верыць камуністычнай прапагандзе пра барацьбу з “ворагамі народу”, “дызэрсантамі”, “трацкістамі” – усім тым выдумкам, што служылі прыкрыцьцём для генацыду беларусаў.

Калі нямецкія фашысты забівалі габрэяў, усе габрэі ведалі і разумелі, што іх забіваюць за тое, што яны габрэі. Немцы пра гэта адкрыта казалі. Калі расейскія энкавэдзісты забівалі беларусаў, беларусы ня ведалі, чаму, і задавалі пытаньне “за што?”. **Наш народ ня мог усьведаміць сэнс генацыду, ня мог зразумець, што іх забіваюць за тое, што яны беларусы, бо забойцы німога не казалі, альбо казалі нейшта незразумелае пра “ворагаў народу” ды “шпіёнаў”.**

Вынішчэньне людзей у Беларусі расейскімі бальшавікамі было рацыянальна і адміністрацыйна прадумана, адбывалася мэтадычна і пад строгім кантролем Масквы. На кожны год у Маскве ствараўся плян для кожнай адміністрацыйнай тэрыторыі ў Беларусі на паштоўку адпаведнай колькасьці “ворагаў народу”. Гэта не было асабліва таямніцаю, бо амаль у кожным міністэрстве быў створаны Аддзел ГУЛАГА, задача якога заключалася ў тым, каб паставіць заплываваную колькасьць людзей за калочы дрот на патрэбы эканомікі сацыялізму. Таямніцаю была толькі заплываваная колькасьць забойстваў.

Гэтым плянам валодала выключна Масква і выключна кіраўніцтва НКВД. Пракуроры, сьледчыя і судзьдзі ў Беларусі, якія недастаткова шмат выносілі сьмяротных прысудаў, самыя траплялі пад расстрэл. Канвэр сьмерці працаваў бязьлітасна. Наркома ўнутраных справаў НКВД БССР Аляксея Наседкіна, які кіраваў расстрэламі ў Беларусі ў 1938 г., самога арыштавалі і расстралілі. (Гэта было звычайнае правіла ў сталінскім СССР.) Але перад расстрэлам ён напісаў запіскі ў турме, якія здзіўным чынам захаваліся, і ў 80-х гадох былі надрукаваныя. (дарэчы, у газэце “Навіны БНФ”). Наседкін пісаў, што кожны дзень у адпаведны час павінен быў паведамляць у Маскву па адпаведным тэлефоне колькасьць расстрэляных у Беларусі за “справаздачны” дзень з разьмеркаваньнем па раёнах.

Плян на паштоўку “ворагаў народу” на адпаведны квартал, месяц і год спускаўся на кожнага начальніка

адміністрацыі (ад вобласці да сельсавету) і на кожнага кіраўніка партыйнае арганізацыі камуністаў. Сьведкі зь вёскі Цна пад Курапатамі расказвалі мне, што з паштоўкамі ня справіўся аднойчы іхны старшыня сельсавету Цімох Баян (трэба было здаваць сваіх людзей, і ён выкручваўся). Энкавэдзісты забралі яго, адвезьлі ў Курапаты на край расстрэльнай ямы і, прыставіўшы наган да горла, крычалі: “Давай ворагов народа”.

Аналіз матэрыялаў археалагічных раскопак, праведзеных намі ў 1988 г., таксама ўскосна пацьвярджае пазасудовую справу над людзьмі. Археалагічнымі раскопкамі даказана, што магілы былі раскапаныя ў канцы 40-х гадоў, і асноўная колькасьць чалавечых касьцей была выбраная з магілаў.

Тое-ж самае пацьвярджаў адзін са сьведкаў. Расейскія энкавэдзісты выдатна разумелі, што яны тварылі ў Беларусі, і стараліся змятаць сьляды. Але – не ўдалося.

Расстрэлы людзей энкавэдзістамі **ня мелі ніякага праўнага абгрунтаваньня**. Адпаведна **не выконвалася і “праўная” працэдура**. У прынцыпе яе немагчыма было прыстасаваць да масавых забойстваў. Таму рабілася толькі бачнасьць некаторых фармальнасьцяў, а па сутнасьці адбываліся забойствы людзей з палітычнымі мэтамі, зьмест якіх ведалі толькі ў Маскве. Выканаўцы расстрэлаў, магчыма, верылі, што выконваюць волю камуністычнай партыі і ліквідоўваюць “ворагаў народу”. Але, як паказвае вопыт сутыкненьняў з такімі людзьмі, яны былі закончанымі забойцамі, дном чалавечай генэрацыі. Тут у масавым маштабе было зламанае асноўнае права людзкасці – права на жыцьцё, недатыкальнасьць асобы (што, дарэчы, фармальна было запісана нават у “сталінскай” канстытуцыі СССР (арт. 127).

Надзвычай пачварныя формы набыў генацыд беларусаў у гады 2-е Сусьветнае вайны. Масква скінула на Беларусь ў тыл немцам мноства энкавэдзісцкіх групаў, задача якіх была арганізаваць партызанскія атрады шляхам дэманстратыўнага забойства немцаў каля беларускіх вёсак, з мэтай справакаваць нямецкі тэрор супраць беларускага насельніцтва, каб у выніку яно ўцякала ў лес да партызанаў. Ноччу беларускіх людзей рабавалі і забівалі савецкія партызаны, днём – нямецкія карнікі.

З партызанска-энкавэдзісцкіх справаздачаў, якія адсылаліся ў Маскву, вынікае, што толькі 10% ад агульнай колькасьці забітых партызанамі былі немцы. Астатнія – беларускія настаўнікі, інтэлігенцыя, сяляне, служачыя ў нямецкай адміністрацыі і іншыя беларусы.

Летам 1944 году, калі саветы зноў захапілі Беларусь, тысячы беларускіх мужчынаў мабілізавалі на фронт і потым гналі іх у наступ пад нямецкія кулямёты бяз зброі, паставіўшы за плячыма “заградотряды” НКВД. Забітых такім чынам беларусаў сьлісвалі як “загінулых на вайне”.

Паўстае пытаньне, чаму расейскія камуністы зьнішчалі беларускі народ, зь якімі мэтамі і навошта? Карэньні гэтай палітыкі сьцягаюць у гісторыю нашае цывілізацыі, якая існавала паміж двума экспансіямі: усходняй (мангола-маскоўскай) і заходняй (нямецкай). Барацьба нашых продкаў на два канцы заканамерна павінна была прывесць да аб’яднаньня агрэсіўнай палітыкі Захаду і Ўсходу. Так яно і сталася ўжо ў канцы XVIII стагодзьдзя. Далейшы працяг гісторыі – гэта непасрэднае сутыкненьне паміж усходнімі і заходнімі сыстэмамі (эканомікамі). Гэта дзьве сусьветныя вайны і вынішчэньне Беларусі (былога Вялікага Княства Літоўскага) з абодвух бакоў.

Гітлераўцы мелі два праекты зьнішчэньня людзей у Беларусі, Украіне, Польшчы, Чэхіі і Славакіі. Першы праект – гэта (як яны плянавалі) – “канчатковае вырашэньне габрэйскага пытаньня” (гэта значыць – ліквідацыя габрэяў); і другі праект – зьнішчэньне і анямечваньне славянаў. Другі праект падзяляўся на два пляны:

“плян голаду” (Hungerplan), згодна якога ў Беларусі, ва Ўкраіне і ва ўсёй Усходняй Эўропе ў выніку створанага немцамі голаду павінны-б былі памерці 30 мільёнаў чалавек. Пасьля гэтага мусіў-бы ўступіць у дзеянне “Generalplan Ost” – плян калянізацыі Ўсходняе Эўропы, які прадугледжваў фізычнае вынішчэньне 50-ці мільёнаў чалавек.

(Адзначу, што некаторыя дасьледчыкі сумняваюцца ў існаваньні “Генэральнага пляну Ost”, – пытаньне як-бы адкрытае, – але практыка гітлерскага фашызму, гэтак-жа як і ленынскага камунізму, гаворыць у карысьць існаваньня такога пляну.)

Аналягічны плян адносна Беларусі і Ўкраіны мелі расейскія камуністы. Але крамлёўцы “перагналі” немцаў і пачалі ажыцьцяўляць сваю палітыку яшчэ ў 30-х гадох. Адносна Ўкраіны быў прыняты плян голаду, у выніку якога вымерлае насельніцтва Ўкраіны зьбіраліся змяніць расейцамі. Галадамор 30-х гадоў, арганізаваны бальшавікамі, забраў тры мільёны ўкраінскіх жыцьцяў – па заходніх (зانیжаных) ацэнках. Украінцы падаюць колькасьць ахвяраў каля 10 мільёнаў.

Адносна Беларусі, крамлёўцы ўжывалі іншую матрыцу, сфармаваную яшчэ ў XVII ст. расейскімі царамі – фізычнае зьнішчэньне насельніцтва, з наступнай русіфікацыяй рэшты жывых беларусаў. Гэтая палітыка прадугледжвала абавязковае вынішчэньне беларускае мовы, культуры, гістарычнае памяці і адукацыі пры наступным засяленьні “вызваленай” тэрыторыі і сацыяльнай сфэры прыбышамі з расейскае Эўразіі. (Дарэчы, антыбеларускі рэжым Лукашэнка цяпер адкрыта праводзіць такую русіфікацыйную палітыку.)

Так званыя “сталінскія рэпрэсіі”, якія адбываліся ў СССР, па колькасьці ахвяраў былі ў 6-7 разоў большыя ў Беларусі і ва Ўкраіне, чым у Расеі, бо вастрэйшымі былі накіраваныя супраць беларускага і ўкраінскага нацыянальнага існаваньня.

Чым небясьпечны цяпер расейскі камунізм (хаця фармальна ён ужо як-бы і не існуе)? Небясьпечка ў тым, што галоўная рэпрэсіўная сіла расейскага камунізму, якая здзяйсняла генацыд, зараз знаходзіцца ва ўладзе ў Расеі і праводзіць аналягічную палітыку кантролю над грамадствам, якую праводзілі камуністы (у тым ліку і міжнародную палітыку). Вынікам гэтай палітыкі ёсьць унутраная акупацыя Беларусі і падтрымка Расеяй прамаскоўскага пракагэбісцкага і антыбеларускага рэжыму Лукашэнка.

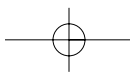
Нешта падобнае, як на Беларусі, расейскі гэбізм хоча ўсталяваць ва Ўкраіне, на Каўказе і ў іншых месцах сьвету.

Расейскі гэбізм – гэта абсалютная ўлада КГБ у Расеі, дзе КГБ (ФСБ) выступае як галоўная палітычная сіла, як супэрпартыя, якая зьяўляецца адначасна дзяржаўнаю структураю, што сканцэнтравала ў сваіх руках усю ўладу і кантроль над грамадствам. Ідэалёгія і мэтодыка гэтай супэрпартыі ёсьць КАМУНІЗМ (хоць слова гэтае не называецца). Яна рэалізуе культ Сталіна, культ НКВД і савецкую гісторыю, зрабіла гімн СССР дзяржаўным гімнам сваёй улады. У дзеяньнях і ўнутраным разьвіцьці “супэрпартыі” мы назіраем сымбіёз камуністычных і фашысцкіх прыწყапаў, адбываецца фашызацыя яе камуністычнай ідэалёгіі на аснове прэтэнзіў і інтарэсаў расейскага імперыялізму.

Небясьпечка расейскага таталітарызму застаецца. Сьвет павінен супрацьстаяць гэтай небясьпечцы супольнымі сіламі. Грамадства Ўсходняй Эўропы мусіць разьвітацца з мэтастамамі камунізму.

Палітыка масавых зьнішчэньняў людзей, якую праводзіў Савецкі Саюз у 1920-50-х гадох ва Ўсходняй Эўропе (і найперш – у Беларусі і ва Ўкраіне), павінна быць прызнаная генацыдам супраць народаў і злачынствам супраць чалавецтва.

Б

Весткі й Паведамленьні

Нью-Ёрскага аддзелу Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня
Viestki j Paviedamlenni
 Belarusian American Association, Inc.

✉ 166-34 Gothic Drive, Jamaica, N.Y. 11432 Сусьветнае сеціва: www.baza-belarus.org № 7 (534)

Чэрвеньскі сход нью-ёрскага аддзелу БАЗА

У суботу, 12 чэрвеня, адбыўся чарговы чэрвеньскі сход Нью-Ёрскага аддзелу БАЗА. Сход ужо другі раз быў праведзены ў Міжнародным Доме Маракоў на Мангэттане. Дзеля перашкодаў збоку парафіяльнае рады сабору сьв. Кірылы Тураўскага ў Брукліне не ўдалося гэтым разам дамовіцца аб выкарыстаньні для сходу грамадзкай залі сабору.

Напачатку сходу старшыня аддзелу Віталь Зайка выступіў з традыцыйным аглядам падзеяў у Беларусі і падзеяў у Амэрыцы, што датычаць Беларусі, за апошні месяц. Сярод апошніх былі ўзгаданыя візыты ў ЗША кіраўніка Руху “За Свабоду” А. Мілінкевіча і сустрэча зь ім у Брукліне; прыезд апазыцыйных палітыкаў А. Лябедзькі, У. Някляева і Я. Раманчука, і працяг урадам ЗША яшчэ на 1 год санкцыяў супраць Лукашэнкі і паасобных функцыянераў рэжыму. Далей прамоўца коротка закрануў такія тэмы, як чарговыя спрэчкі паміж кіраўніцтвам Беларусі і Расеі вакол мытнага кодэксу і мытнага зьвязу, расейскага мыта на экспартаваную ў Беларусь нафту. Сп. Зайка спыніўся таксама на высоўваньні кандыдатураў на прэзыдэнцкія выбары ў Беларусі, што заплываюць на наступны год, і што ёсьць ўжо 12 кандыдатаў. У канцы быў узгаданы параўнальны сацыялягічны аналіз навукоўца С. Ушакіна з Прынстану беларускага і кыргыскага грамадзтва, як прыклад дзвюх невялікіх пост-савецкіх краінаў што знаходзяцца пад уплывам расейскай палітыкі, і ва ўмовах дамінацыі расейскай пост-савецкай культуры.

Затым перад прысутнымі выступілі чацьвёра музыкаў зь Беларусі, што падарожнічаюць па сьвеце з сваім культурніцкім праектам і цяпер затрымаліся ў Нью-Ёрку. Сьпявак і гітарыст Верасень прадставіў сваіх сяброў Аўгінью Манцэвіч, Кірыла Краў-

цова і Віку Малаеву. Сп. Верасень акрэсьліў праект, падарожжа з зэдлікам тыпу “табурэт”, як прэзэнтацыю беларускай прасторы рэальнай свабоды. У Беларусі людзі, сядзячы па сваіх кухнях на падобных зэдліках, часцяком клянучь Лукашэнку і ягоны рэжым, але вонкі сваіх кухань застаюцца зь большага паслухмяным электаратам. І таму кухонны зэдлік, зьяўляецца сваеасаблівым сымболом спэцыфічна беларускае свабоды, так як статуя Свабоды ў нью-ёрскай затоцы ёсьць сымболом свабоды амэрыканскае. Удзельнікі праекту вывозяць гэты сымбаль у шырокі сьвет, далей ад супоў і макаронаў і на шырокі прастор, на акіян. Мэта падарожнікаў – мыс Горн, на самым краі паўднёваамэрыканскага кантынэн-

ту, дзе “табурэт” будзе ўрачыста ўсталяваны на беразе акіяну.

Музыкі выканалі, пад акампанэмэнт скрыпкі і гітары, шэраг беларускіх песень, у тым ліку народныя “За туманам”, “Там каля млыну цьвіла каліна”; таксама “Простыя словы” Л. Вольскага, і “Гімн беларускай табурэтнай каманды” – песьню “Зорачкі” (“Ляпіс Трубачкой”).

Затым былі адказы на пытаньні прысутных. Госьці распавялі пра свае бліжэйшыя пляны і маршруты – удзел у фэстывалі ў Альбукерку і затым вандроўка праз Мэксыку далей на поўдзень.

Паэт і бард Сяргук Сокалаў-Воюш падзяліўся з прысутнымі сваімі думкамі пра шэраг праблемаў, якія напаткалі беларускі нацыянальны рух у Беларусі (падзелы і фракцыі ў БНФ) і беларускую грамаду ў Амэрыцы (падзелы і фракцыі ў БАЗА), і адзначыў, што назіраюцца пэўныя паралелі ў абодвух выпадках. Сп. С. Сокалаў-Воюш выклаў сваё бачаньне канфлікту ў БАЗА і адзначыў ягоную штучную прыроду, як вынік дзейнасьці абмежаванага кола асобаў, што спрабуюць навізаваць уласнае разуменьне прыцыпаў працы БАЗА на шкоду рэшце сяброў арганізацыі.

З прывітаньнем да гасьцёў-музыкаў і да прысутнай моладзі выступіў былы Старшыня Галоўнае управы Антон Шукелойць, які таксама дадаў свае думкі адносна бягучага моманту ў арганізацыі БАЗА.

Сакратар аддзелу БАЗА Валянціна Якімовіч распавяла пра сутнасьць старажытнага абраду Купальля, і заклікала прысутных прыняць удзел у сьвяткаваньні Купальля Нью-Ёрку сёлета, якое ладзіцца спадарствам Пятра і Алены Рыжых.

Віталь ЗАЙКА

Аўгінья Манцэвіч, Верасень, Кірыл Краўцоў, Віка Малаева (зэдлік пасярэдзіне).

“Бруклінскі аддзел БАЗА” – крок да яднаньня?

Напачатку чэрвеня сёлета ў грамадзкай залі сабору сьв. Кірылы Тураўскага ў Брукліне адбыўся сход новай структуры Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня, якая была названая “Бруклінскі аддзел БАЗА”. Перад тым ініцыятыўная група з 21 чалавека падала заяву ў Галоўную ўправу БАЗА, а Галоўная ўправа падтрымала ініцыятыву і дала дазвол на стварэньне аддзелу.

Гэтая, быццам бы вартая ўхвалення, падзея выклікае шэраг пытаньняў. Перш за ўсё, новы “аддзел” быў створаны ў Нью-Ёрку, дзе, вядома, ужо амаль паўстагодзьдзя існуе структура БАЗА – Нью-Ёрскі аддзел Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня. Новы “аддзел” адным з галоўных кірункаў дзейнасьці называе “справы арганізацыйнага яднаньня беларусаў Нью-Ёрку”. Таму вельмі дзіўна бачыць,

што гэтага “арганізацыйнага яднаньня” імкнуцца дасягнуць, ствараючы новую структуру на абшары дзейнасьці ўжо існуючага аддзелу БАЗА, без кансультацыяў зь ягоным кіраўніцтвам.

Па Статуце БАЗА, новы аддзел можа быць закладзены на заяву сяброў, што жывуць у нейкай адной мясцовасьці. Аднак з шасці сяброў управы новага “аддзелу” толькі адзін, наколькі вядома аўтару гэтых радкоў, жыве ў Брукліне.

Новы “аддзел” атрымаў арганізацыйную грамаду ад сёнешняй Галоўнай управы БАЗА. Аднак гэтая Галоўная ўправа на чале з старшынём В. Станкевічам не прызнаецца ў дадзены момант правамоцнаю дзвума найбольшымі аддзеламі арганізацыі, у Нью-Ёрку і Нью-Джэрзі, дзеля хібаў і парушэньняў, якія адбыліся падчас выбараў на апошнім Кангрэсе БАЗА. У сва-

іх заявах аддзел БАЗА ў Нью-Ёрку і аддзел БАЗА ў Нью-Джэрзі адзначылі патрэбу правядзеньня надзвычайнага Кангрэсу дзеля выпраўленьня хібаў і парушэньняў. Было заяўлена, што да правядзеньня надзвычайнага Кангрэсу Галоўная ўправа і яе старшыня не зьяўляюцца правамоцнымі. Аднак сп. В. Станкевіч і сфармаваная ім Галоўная ўправа пакадаюць гэтыя заявы без увагі.

Працягам гэтага ігнараваньня трэба лічыць і спробу ўтварэньня структуры, альтэрнатыўнай наймацнейшаму і найэфектыўнейшаму аддзелу БАЗА, што дала б нейкае апірышча (або бачнасьць яго) для падаўжэньня дзейнасьці сёнешняй Галоўнай управы. Хацелася б адзначыць, што існуючае становішча ў БАЗА і праблемы адзінства арганізацыі могуць быць вырашаныя толькі праз скліканьне надзвы-

чайнага Кангрэсу БАЗА і вынясеньня набалеўшых пытаньняў на шырокае абмеркаваньне, а не праз аднабаковыя крокі, такія як стварэньне ў БАЗА альтэрнатыўных структураў кшталту но-

вага “Бруклінскага аддзелу”, што толькі замацоўвае разьяднаньне. Хацелася б таксама верыць, што яднаньне ўсё-ж будзе дасягнутае.

Віталь ЗАЙКА

ЛІПЕНЬСКІ СХОД Нью-Ёрскага аддзелу БАЗА адбудзецца ў **НЯДЗЕЛЮ, 18 ліпеня 2010 г.** у Цэнтральным парку на Мангэттане Пачатак сходу а **2-й гадзіне папаўдні.**

Месца правядзеньня: у Цэнтральным парку насупраць 79-й вуліцы на ўсходнім баку Чарапашай сажалкі ля помніка Каралю Польскаму і Вялікаму князю Літоўскаму Ягайлу. (Насупраць Бэльвэдэрскага замку.)

Збор каля помніка каралю і вялікаму князю старабеларускай дзяржавы ўладзіславу Ягайлу, што стаў каралём і ўзначаліў войскі польска-літоўскай дзяржавы ў бітве пад Грунвальдам. Якім у гэты дні, 15 ліпеня, спаўняецца 600 гадоў перамогі пад Грунвальдам, дзе большасьць войска Вялікага Княства Літоўскага складалі беларускія ваяры.

Нашая фанатэка Як "Maūzer" выводзіць чорныя душы на белы сьвет

Акустычная прэзэнтацыя новага альбому "Рогна" магілёўскага гурта "Maūzer" выклікала немалое хваляваньне ў шэрагах сталічных мэляманаў па некалькіх прычынах. Сярод іх нельга адзначыць галоўную: у менскім клубе "Рэактар" павінен быў выступаць ўжо надзвычай папулярны ў краіне магілёўскі рок-музыкант, паэт і лідэр аднайменнага гурта Янка Маўзэр са сваімі калегамі-музыкамі. Вельмі ўражае і радуе тое, што Янка стаў кумірам маладых беларускіх хлопцаў і дзяўчат так званай generation next, дзякуючы сваім песням, якія былі цудоўна запісаныя ўдзельнікамі гурта "Tav. Maūzer" і выдадзеныя на ўжо культавым альбоме "Радасьць" (БМА group, 2006 г.) Большасць гэтых песень, як высветлілася, слухачы ведаюць напамінь. А "ўжывую" засьпяваць іх разам з кумірам – найбольшае задавальненьне і гонар для ўзорнага прыхільніка...

Таму, перш чым пачаць размову пра новы альбом "Рогна" магілёўчанина Янкі Маўзера і гурта "Maūzer" (цяпер гурт завецца менавіта так!), вярта ўспомніць посьпех папярэдняй працы артыста і ягонай каманды – кружэлкі "Радасьць" з магутным гітамі "Брудная вада", "Калыханка", "Беларусь Будзе Вольнай". Гэтыя кампазыцыі надалі беларускай рок-музыцы новыя перспэктывы, пашырылі слухацкую аўдыторыю айчынных незалежных выканаўцаў.

Але міналі дні, месяцы і гады, якія прыносілі выканаўцам новыя фэстывалныя выступы, канцэрты і скандалы. Гэткімі падзеямі напоўнілася творчае жыцьцё гурта і ягонага лідэра Яна Маўзера. Здаецца, плынь

часу вярнуць нельга, як і нельга вярнуць былога посьпеху, калі гурт стаў пераможцам фэсту "Басовішча", атрымаў дзьве ўзнагароды на "Рок-каранацыі-2005" і "Рок-каранацыі-2006". Але на гэта ў Янкі былі прыхаваныя свае аргумэнты, якія слухачы знойдуць на новым альбоме выканаўцаў.

Што тычыцца правакацыйнасьці самога слова "рогна", то наяўнасьць яго ў назве новага альбому гурта тлумачыць Янка Маўзэр такім чынам: "Мы маем на ўвазе не фізіялягічнае порна, хоць да гэтага, напэўна, гэтая назва адносіцца. Мы хацелі выказаць ня тое, што порна вакол, а што порна ўнутры нас, пра чарнату чалавечай душы. Мы спадзяёмся, што людзі, якія будуць слухаць альбом, адчуюць тэа думкі, якія былі ўкладзеныя ў ягоны змест."

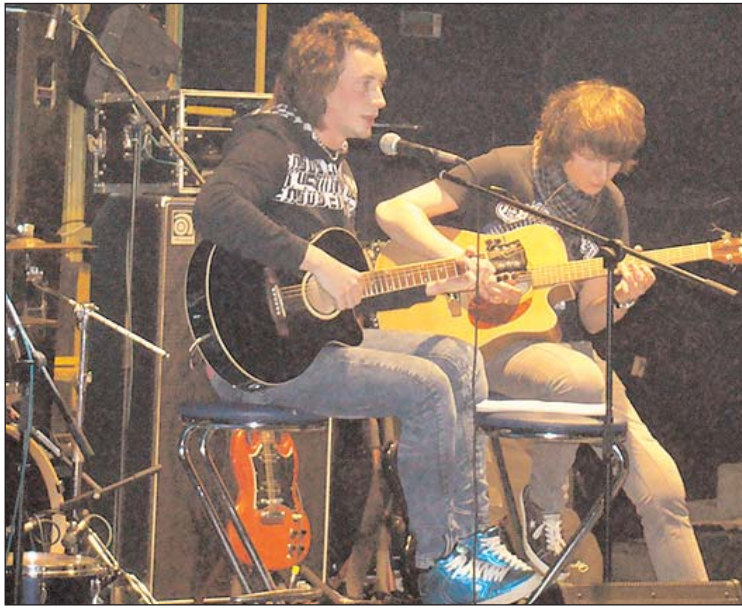
Што і казаць, вырваўшы з кантэксту любы радок з песень Янкі, можна палічыць яго парнаграфічным: "Вазьмі мяне! / На мокрай падлозе!" Але толькі агульнае ўспрыяць канцэпцыю альбому дазваляе слухачам адкінуць аргумэнт правакацыйнасьці, які музыкам закідаюць некаторыя мясцовыя крытыкі, і адчуць, а пасья і зразумець гранічную адкрытасьць лірычнага героя песень, які прызнаецца:

*Ты – маё разуменьне прыгожага,
Дазволі стаяць тваім рэхам?
Пасья доўгага падарожжа,
Там, дзе гучыць сьмех.
За такіх, як ты, пачынаюць вайну,
З-за такіх як ты, вучацца танчыць.
Я бачыў цябе ў сьне ці кіно.
Мая маленькая, чаму ты плачаш?
(“Апошняя песня”)*

Як і першы ў гісторыі гурта альбом "Радасьць", дыск "Рогна" ня можа не захапіць слухачоў дасканаласьцю запісу, арыгінальнасьцю (прынамсі, для маладой беларускай рок-музыкі) аранжыровак і паэтычных экспэрымэнтаў Янкі, які ёсьць аўтарам тэкстаў да кампазыцыяў альбому "Рогна". Ня часта айчынныя музыкі так сур'ёзна ставяцца да якасьці сваіх запісаў. Бо ўдзельнікі гурта запісвалі ўсе партыі гітараў, барабанаў, баса на спэцыялізаваных студыях па ўсёй Беларусі. А запіс вакалу і клявішных інструмэнтаў, як зьвяздзены і "майстраваньне"

ўсяго музычнага матэрыялу, яны рабілі на сваёй уласнай студыі "MAUZER recordings". Мо таму новы дыск адрозьніваецца чысьцінёю гучаньня і ўспрымаецца, як новае слова ў мастацтве запісу альтэрнатыўнай рок-музыкі ў нашай краіне.

Традыцыйна на гукавых дарожках новага альбому музыкі зьмясьцілі песні сацыяльнага зместу з сатырычным падтэкстам (напрыклад, "Гебельс" ці "Uvaha!"), якія цяпер адлюстроўваюць крытычны погляд музыкаў на некаторыя асаблівасьці беларускай рэчаіснасьці. Простых заклікаў палітычнага зместу музыканты стараюцца пазьбягаць, каб унікнуць лёзунгавых шаблёнаў у сваёй творчасьці. Такі падыход спрыяе таму, што нават сацыяльна тэматыка ў тэкстах гурта "Maūzer" не выпадае з агульнай канцэпцыі альбому "Рогна".

Шчырую ўвагу слухачоў прыцягнуць і лірычна-паэтычныя споведзі такіх песень, як "Вазьмі мяне", "Бальяну белага", па якіх можна скласьці ўражаньне аб тым, якія тэмы і сродкі для іх выяўленьня найбольш хвалююць музыкаў гурта. Толькі на альбоме "Рогна" гэтыя песні адрозьніваюцца дасканалейшаю прапрацоўкаю тэмы, глыбейшым спалучэньнем мэлэдыі і тэксту.

Слухачоў захапляюць цяперашнія магчымасьці Яна, як вакаліста. Здаецца, яму пад сілу і стварэньне напружанай эма-

цыйнасьці ("Усьміхніся"), і душэўнай спавядальнасьці ("Апошняя песня"). Мо таму гэтыя кампазыцыі адразу становяцца гітамі, якія маладыя наведвальнікі канцэртаў гурта сьпяваюць разам з Янкам.

Аматарам інструмэнтальных нумароў прыйдуцца да спадабы цікавыя музычныя тэмы-замалёўкі, якія прадстаўленыя на кружэлцы ("Таварыш Маўзэр", "Нараджэньне"). Гэтыя кампазыцыі дэманструюць выканаўчыя магчымасьці ўдзельнікаў запісу альбому, лёгіку ў кампазыцыйным разьвіцьці гэтых інструмэнтальных п'есаў. Стылістычна музыка гурта "Maūzer" ёсьць альтэрнатыўнаю, але ў ёй гарманічна спалучаюцца ня толькі "цяжкія" складнікі гард-кору ці industrial, але і элементы экспэрымэнтальнай электронікі, нават танцавальнага drum-and-bass, якія дапаўняюцца цяжкімі

ахвоту да слуханьня ў тых, хто не прывычаўся да складаных форм у сучаснай рок-музыцы.

Шкада, імёны музыкаў гурта асобна не пазначаныя на буклете кружэлкі. Можна толькі здагадацца, што гэта музыкі, якія разам з Янкам удзельнічалі ў запісе папярэдняга альбому "Радасьць". Гэтыя выканаўцы, па інтэрнэт-завядзэньцы, хаваюць свае імёны пад нікамі. Адзін з іх – Kolhz – гітарыст, які ўдзельнічаў разам з Янкам у прэзэнтацыі дыску, што прайшла ў менскім клубе "Рэактар".

Таму яшчэ раз падкрэсьлю, фэнамэн "Maūzera" ня мог-бы адбыцца без таленавітых і прафэсійных ўдзельнікаў гурта, талент якіх надаў новаму альбому глыбіні і самавітасьці. Нажаль, некаторыя з гэтых музыкаў па розных прычынах пакінулі каманду, хоць Янка з гэтай нагоды ня стаў доўга сумаваць. Для працы ў гурце "Maūzer" былі запрошаныя іншыя выканаўцы, якія ў мінулым месяцы атрымалі "бывае хрышчэньне" на сцэне фэсту "Рок за Баброў" у Сілічах пад Менскам.

І яшчэ адная вартая ўвагі асаблівасьць альбому "Рогна" – беззаганнасьць напісаньня, вымаўленьня, адлюстраваньня ў друку лірыкі Яна Маўзера: нават самы заўзяты прыхільнік роднае мовы ня знойдзе і двух сэнсавых і артаграфічных памылак у тэкстах гурта, якія выдрукаваныя ў буклете альбому. Такая адукаванасьць сучасных беларускіх рок-музыкаў ня можа ня радаваць, бо ёсьць цудоўным прыкладам для маладзейшых аўтараў беларускамоўнай рок-пазіі.

Упэўнены, у хуткім часе сталічных слухачоў, які і прыхільнікаў гурта "Maūzer" па ўсёй краіне, чакаюць новыя сустрэчы з таленавітымі музыкамі з Магілёву, якія абяцалі правесці паўнавартасную "электрычную" прэзэнтацыю новага альбому. Бо самы моцны бок гэтага гурта – канцэртнае шоў і выкананьне песень, якія сталі гітамі па ўсёй Беларусі. Так было з кампазыцыямі альбому "Радасьць", так, упэўнены, здарыцца і з альбомам "Рогна".

Анатоль МЯЛЬГУЙ
<http://mialguj.livejournal.com>

Новая кніга

Аўтар "Origins of Byelorussian seals" і "Вытокі беларускіх пячаткаў" (абедзьве – Кліўленд, 1986), успамінаў "Свайго лёсу не мінеш" (Вільня, 2006) выдаў новую кнігу, што, калі лічыць па назьве, ёсьць пэўным падсумаваньнем ранейшых – "Нумізматыка. Сфрагістыка. Успаміны" (Мінск, 2010). Але гэта пакуль не разгорнеш яе.

Першыя два разьдзелы – фактычны перадрук напрацовак ранейшага, ацэньваюць які мусіць спэцыяліст. Для чытача паспалітага разьдзел пра пячаткі яшчэ можа быць цікавым, бо зроблены ён у выглядзе артыкулаў; а вось з манэтам – горай. Бо самы большы па памеры разьдзел уяўляе сабою просты пералік месцаў з пазначэньнем, дзе й калі была знойдзена такая ці гэтая манэта. І хоць ёсьць тут і бібліяграфія, і спасылкі, і нават індэкс, усё адно склада-

на зразумець, што з гэтым мусіш рабіць – пры адсутнасьці хоць якога аўтарскага тлумачэньня, аўтарскай прадмовы. І наколькі гэта дадае новага да саліднай "Энцыкляпэдыі археалогіі і нумізматыкі Беларусі", да клясычных працаў нябожчыка В. Рабцэвіча?

Але калі зьбянтэжанасьць ад першых разьдзелаў тлумачыш сабе ўласнай непадрыхтаванасьцю, дык, разгарнуўшы трэйці, міжволі пачынаеш шукаць імя рэдактара. Яго няма, пазначаны толькі адказны за выпуск Сяргей Чыгрын. Відаць, да яго й прэтэнзіі.

Бо першы з трох матэрыялаў, зьмешчаных ва "Успамінах", называецца "Нязьдзейсьненая мара" і прысьвечаны ён... князю Вітаўту. З пашанаю стаўлюцца да зуброў нашае эміграцыі, але ўсё-ж ня гэтка яны старыя!

Два апошнія матэрыялы – "Першы візыт у Менск" і "Часапіс "Полацак" і ягоны лёс". Напэўна, нямала хто памятае той адкрыты ліст, што ў 1994 г. рассылаў М. Бе-

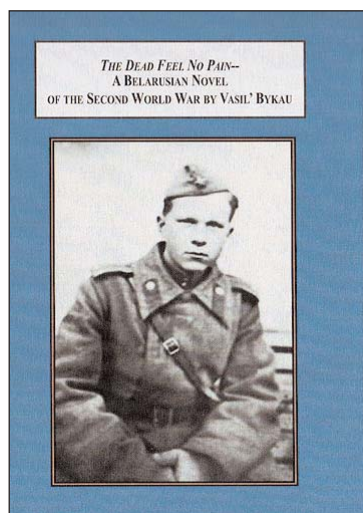
лямук – пра "Полацак", сваркі ў рэдкалегіі, і т. п. Пакідаў ён непрыемны прысмак. Гэтае адчуваньне ўзгадалася, бо "ўспамін" ёсьць тым самым лістом, бадай бязь зьменаў. Даючы веры аўтару што да асобаў С. і А. Белых, усё-ж разумееш, што праўда ніколі не бывае на адным баку, і каб высветліць, што прывяло да заняпаду часапісу, трэба было-б выслухаць і другі бок.

А што М. Белямук не заўсёды бывае пасьядоўным і лягічным, вынікае хоць-бы з ягоных закідаў у бок Беларускага Інстытуту Навукі й Мастацтва, які нібыта байкатаваў часапіс. І там-жа пералічвае аўтараў часапісу, сярод якіх ня больш, ня менш аж 18 сябраў БІНіМу ўлучна з В. Тумашам! Дай Божа кожнаму выданьню гэтка "байкот".

Але трэба думаць, што чытачы знойдуць для сябе ўсё-ж цікавае ў гэтай кнізе. Напрыклад, для мяне шчыротай стаўся факт, што на пачатку 1990-х г.г. (М. Белямук не ўдакладняе, калі менавіта) на запысыны госьцяў зь Беларусі й Беласточчыны на Сустрэчу Беларусаў у Кліўлендзе было выдаткавана 80.000 даляраў! Дарэчы, цікава, што далёка ня ўсе з іх вярнуліся дахаты (М. Белямук і тут падае ці ня поўны сьпіс).

Піліп Канапельскі

Васіль Быкаў па-ангельску

Аповесць "Мёртвым не баліць" выдадзена ў перакладзе Джозэфа Мозура

У літаратурным жыцці Злучаных Штатаў Амэрыкі адбылася значная падзея: выйшла з друку асобнаю кніжкаю аповесць Васіля Быкава "Мёртвым не баліць" у перакладзе на ангельскую выдамага літаратуразнаўцы-даследчыка Джозэфа Мозура. У нашай прыватнай гутарцы перакладчык паведаміў, што праца гэтая заняла ў яго апошнія тры гады. Тэкст "Мёртвым не баліць" перакладаўся зь беларускае мовы з арыгіналу, надрукаванага ў 3-м томе апошняга "Збору твораў" Васіля Быкава ў 14 тамах.

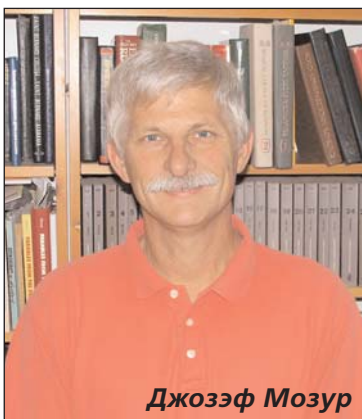
Джозэф Мозур прызнаецца, што творчасьцю гэтага выдатнага беларускага пісьменьніка ён зацікавіўся ўжо шмат гадоў таму, прачытаўшы "Мёртвым не баліць" у часопісе "Новый мир" у 1981 годзе ў Маскве, калі ён быў там у якасьці аспіранта на летніх курсах у Маскоўскім дзяржуніверсытэце.

Нарадзіўся Джозэф Мозур у 1949 годзе ў штаце Алябама.

Ягоня бацькі – дзеці эмігрантаў зь Летувы, якія прыехалі ў ЗША яшчэ да Першай сусьветнай вайны. Бацька Джозэфа, Джозэф Мозур-старэйшы, у час Другой сусьветнай вайны служыў на базе цяжкіх бамбардыроўшчыкаў ў Вялікабрытаніі. Сам Джозэф скончыў універсітэт у 1971 годзе. З 1971 па 1975 гады служыў у ваенна-паветраных сілах ЗША ў Англіі і Нямеччыне. Потым, вывучыўшы нямецкую мову, паступіў у вядомы ўніверсітэт у Рэгенсбургу (Нямеччына). Тады яго ўжо вельмі цікавіла гісторыя, гуманітарныя навукі, з замежных моваў – расейская і польская. А ў 1979 годзе ён вяртаецца дадому ў Амэрыку і зноў ідзе вучыцца ва ўніверсітэт Паўночнай Караліны.

З гэтага часу Джозэф Мозур сур'ёзна пачынае цікавіцца і вывучаць літаратуру, якая ствараецца ў дзяржаве, што называлася СССР, прычым зьвяртае спецыяльную ўвагу на лепшыя творы выдатных пісьменьнікаў, якія пішуць на сваіх родных мовах, а не па-расейску. Ён даследуе творчасць Іёна Друцэ, Чынгіза Айтматава, Юрыя Рытхэу, Надара Думбадзе, Алжаса Сулейманова і Васіля Быкава. У 1983 годзе Джозэф Мозур абараняе доктарскую дысэртацыю, прысьвечаную творчасці Чынгіза Айтматава (асобнаю кнігаю – "Parables from the Past: The Prose Fiction of Chingiz Aitmatov" – выйшла ў 1995 годзе).

З 1983 году па цяперашні час ён працуе прафэсарам ва ўніверсітэтах Новага Арлеану (Tulane), Паўночнай Караліны (Duke), Паўднёвай Алябамы (г. Мобіл), выкладае славістыку, расейскую мову і літаратуру, літаратуру на розных мовах, што стваралася ў краінах былога СССР. У гэтыя гады яго запрашаюць працаваць перакладчыкам на перамовы па разьбіраньні ў Жэневу, на сустрэчы кіраўнікоў дзяржаваў у Вашынгтон і Маскву, на розныя перамовы па праблемах ядзернай бясьпекі.

Джозэф Мозур

Паступова творчасць Васіля Быкава робіцца адным з асноўных захапленьняў Джозэфа Мозура – даследчыка і перакладчыка. У адным зь лістоў да мяне ён прызнаецца, што яго "вельмі ўразіў драматызм твораў гэтага пісьменьніка, незвычайная шчырасць і праўдзі-

васьць аўтарскага апісаньня падзеяў вайны і – самае галоўнае – смелая ў падтэксце крытыка нэасталінізму, той сыстэмы, што існавала тады ў Савецкім Саюзе".

Джозэф Мозур спецыяльна займаецца паглыбленым вывучэньнем беларускае мовы, набывае ўсе магчымыя слоўнікавыя і граматычныя даведнікі, усё часцей, як ён піша, "зьяртаецца да беларускіх рэсурсаў інтэрнэту". Сярод яго цікавых публікацыяў – водгук на аповесць Васіля Быкава "Знак бяды" ("World Literature Today", vol. 65, № 2, 1991), даследчыя артыкулы "Hope in Despair: Vasil Bykau's Long Road Home" ("World Literature Today", vol. 79, № 3 – 4, 2005) і "Доўгая дарога дадому Быкава" ("Дзеяслоў", № 21, люты 2006).

Першыя пераклады прозы Быкава, зробленыя Джозэфам Мозурам, выходзяць асобнаю кніжкаю "Prypavesci (Parables) by Vasil Bykau" у Львове ў 2007 годзе (разам з перакладамі Ігара Козака). І вось, нарэшце, сёлета выдавецтва выпускае славетную аповесць Васіля Быкава "The Dead Feel No Pain" ("Мёртвым не баліць") у выдатным перакладзе на ангельскую мову. Прадмову да гэтага выданьня напісаў вядомы беларускі літаратуразнаўца Міхась Тычына; цікавае і ўступнае слова самога перакладчыка, дзе ён дзякуе ўсім, хто дапамагаў яму.

"Мэта маёй працы, – піша Джозэф Мозур у згаданым вышэй лісьце, – пазнаёміць амэрыканскіх чытачоў (хоць і са спазьненнем у 45 гадоў) з адным з лепшых літаратурных твораў пра Другую сусьветную вайну і даць ім (асабліва моладзі, студэнтам) уяўленьне пра ўмовы, у якіх ваявалі простыя салдаты на ўсходнім фронце". Джозэф Мозур зьяртае ўвагу і на тое, што аповесць Васіля Быкава ўдакладняе "заходняе разуменьне часоў так званай "адлігі" ў былой савецкай краіне". Прывядзем і яшчэ адно красамоўнае прызнаньне перакладчыка: "Я перакананы, што калі-б аповесць "Мёртвым не баліць" была-б выдадзена на ангельскай не ў 2010-м, а ў 1966-м годзе, імя Васіля Быкава было-б на Захадзе вядомае ня меней, чымсьці імя Аляксандар Салжаніцын".

Сорак пяць гадоў таму ў ЗША ў выдавецтве Міколы Прускага ўпершыню на мове арыгіналу выйшла асобнаю кніжкаю аповесць Васіля Быкава "Мёртвым не баліць". І вось сёлета мы маем яшчэ адно выданьне: пераклад гэтага найвыдатнейшага твору на ангельскую мову. У гэтым бачыцца вельмі добрая і знамянальная сымболіка.

Падзякуем-жа Джозэфу Мозуру за зробленую працу і пажадаем яму новых творчых посьпехаў на ніве перакладаў зь беларускае літаратуры.

Банкарэм НІКІФАРОВІЧ

Купальле ў Нью-Ёрку

Працяг з бачыны 1

сабраўся ля падрыхтаванага, але яшчэ не распаленага, вогнішча з замацаваным пасярод яго купальскім дрэвам і з колам на версе. Гэтае кола сымбалізавала сувязь жыцця зямнога і касмічнага, а таксама што ўсе мы – часцінкі сусьвету.

Здымак Кірылы Краўцова

Хлопцы й мужчыны сабраліся з аднаго боку купальскага дрэва і абралі Купалішам 24-гадовага Зьмітра Табакіна. Дзяўчаты абралі Купалінкаю Ірыну Храпаву, на якой быў унікальны няглюбскі строй. Гэты строй з старадаўняю дзівочаю тканаю панёваю – няшчытаю спадніцаю. Ужо мала хто й памятае, як яе трэба апранаць. Акра-

мя яе строй складаюць чорныя гарсэт і фартушок, чырвоныя боцікі й тканая "ў пагоны" кашуля, а завяршаў гэтае хараство галаўны ўбор "крабель". Нават няглюбскія жанчыны даўно забыліся, як яго вырабляць, а мяне навучыў няглюбскі дзед Анатоль Халюкоў, якога даўно ўжо няма.

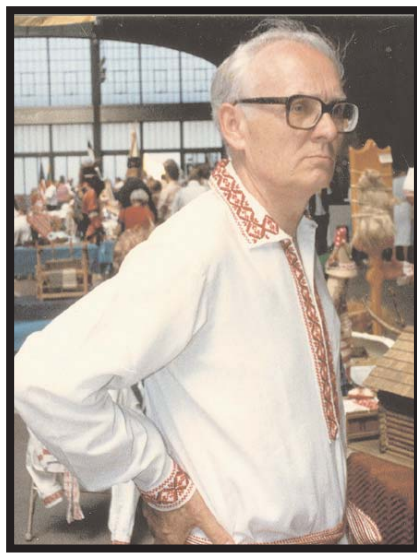
Купалінка ў тым строі выглядала надзвычай прыгожа. Дзяўчаты, зрабіўшы тры кругі пад песьню: "Ішла Купалка па вуліцы,

кліча Ільцішча на ігрышча", падвялі Купалінку да Купаліша, якому я, як распарадчыца сьвята, уручыла дубовыя вянок, як знак вылучанасьці і цараваньня. Усе сталі ў круг. Распарадчыца сьвята Пятро Рыжы ўручыў паходню Князю-Купалішу, а той перадаў яе Княжне-Купалінцы, якая й распа-

Заканчэньне на бачыне 8

У памяць майго брата

6-га чэрвеня 2010 году споўнілася два гады ад дня сьмерці майго дараго брата Лёвы. Цяжка мне прыняць ягоную сьмерць і паверыць, што яго больш няма. Ён быў маім старэйшым братам і апекуном ад самага майго маленства. У школе ён пераймаў абавязкі бацькоў у маім выхаваньні. Шкадую вельмі, што мае першыя школьныя гады (у Нясутычах) так хутка прамінулі, бо вайна перарвала нашае сямейнае жыццё.

Сьв. пам. Леў Стагановіч

Будучы ўжо ў Баварыі пасля вайны (у Фюссэне і Міттэнвальдзе) мы вучыліся ва ўкраінскай гімназіі разам толькі адзін год, бо ён, як здаў матуру, адразу паступіў на факультэт мэдыцыны ў Марбургскім універсытэце.

Сёньня без яго мне вельмі сумна ды цяжка. Кожны званок тэлефону ўзрывае мяне: бо гэта-ж можа Лёва зьвоніць. А мінула ўжо два гады, як ён пайшоў на вечны супакой.

Наогул ня ведаю, як-бы я перажыла ягоную сьмерць, калі-б ня людзі добрага сэрца, якія акружылі мяне цэлынёю спачуваньнямі ды шчырасьцю. Яны сталіся мне сям'ёю, бо з нашае сям'і Стагановічаў адыйшло ў вечнасьць шэсьць асобаў. Таму цяпер хачу выказаць маю ўдзячнасьць ды пашану ўсім парафіянам нашае царквы Жыровіцкае Божае Маці на чале з айцом Зіновіем Жалобакам. Дзякую шчыра за цудоўна адпраўленьня паніхіды і службы.

Дзякую хору, дырыгентам якога Лёва быў доўгі час, за чульлівыя сьпевы і поўную прысутнасьць. Дзякую ўсім, хто кветкамі ўпрыгожылі ягоную труну і магілу. Дзякую ўсім Вам, хто злажылі шчодрыя ахвяры на царкву ў ягоную памяць ды на паніхіды па ім.

Шчыра дзякую ўсім за прысутнасьць на трапезе ды ўсім, хто сваімі ўспамінамі аддалі пашану майму дарагому брату. Асабліва крануў мяне ўспамін др. Янкі Запрудніка пра характар Лёвы ды ягоныя дасягненьні, як чалавека, занятага штодзённым абавязкам да царквы. Пачуўшы ад іншага чалавека аб тым, наколькі Лёвіна праца была патрэбнаю і карыснаю, я была вельмі ўсьцешаная. Так, бо часта ў жыццёвых клопатах шмат што не заўважаецца ды не дацэньваецца, асабліва членамі сям'і.

Вечная табе памяць, дарагі браток!

Тамара СТАГАНОВІЧ

Купальле ў Нью-Ёрку

Заканчэнне з бачыны 7

ліла вогнішча. Прагучэла зазыўная песня: “Добры вечар добрым людзям, клічам мы вас на Купальле”, каб усе, хто яшчэ ня скончыў на суседніх пагорках сваю вярчу, далучыліся да нас.

Уся грамада, рухаючыся “па сонцу”, сьпевамі пачала ўсхваляць сонца, месяц, Івана-Купалу, Купаліша і Купалінку. Я запявала, а ўсе падхоплівалі паўторам: “Сягодня Купала, заўтра Ян, да зайграй, сонейка, зайграй нам!” Купальскі сьпеў, што палюбіўся ўсім – песня з Калінкавіцкага раёну Гомельскай вобласці. Я пачула яе ад Івана Агеева – саліста менскага сьпеўнага гурта “Дзяньніца”, да якога некалі належала і я. Гэтая песня стала як-бы нашым купальскім гімнам:

*“Со-о-нейка! Ляцелі гусі зь Белае Русі. Со-о-не-е-йка!
Со-о-нейка! Яны лятучы, шчэ й гаворылі: Со-о-не-е-йка!*

Со-о-нейка! Нідзе не ляпей, як у крывічэй: Со-о-не-е-йка!”

Потым перайшлі на жартулівыя песні-карагоды: “Купалінка, ноч маленька, хоць маленька, ды ўдаленька”, “Пойдзем, дзеўкі, каля саду, няхай мальцам на дасад”, “Перад Пятром пятам днём разгуляўся Іванаў конь” ды інш.

Тым часам нячысьцікі, калі Зьмітрок-Купаліш зазьяваўся, не драмалі і скралі Ірынку-Купалінку, павялі ў цёмны лес. Кінуўся Князь-Купаліш з дружнаю шукаць яе. А купальшчыкі працягвалі свае сьпеўныя карагоды. Вярнуў Купаліш Купалінку да купальскай грамады і вогнішча, стаў зь ёю поруч.

Купалінка павіншавала прысутных з Купальлем і прамовіла: “Я, Купалка, сваё ўладаю замаўляю і ўгаворваю – першым разам, другім разам і трэйцім разам, з травой, з грамамі і з маланкамі на яснае лета, на буйнае зерне, на лён доўгі, на год добры, на вернае каханьне, на працяг роду нашага і ўсім людзям на добрае здароўе!”

Пад гучны сьпеўны карагод з прытупам

і прыскокам, які ўсё больш набіраў хуткасць, рухаючыся па сонцу”, то набліжачыся, то адыходзячы ад вогнішча, спалілі ляльку Марэну, як вобраз цемры, зла і сьмерці пад рытуальны сьпеў:

*Сягодня ў нас Купала, то-то-то!
Ня дзеўка агонь клала, то-то-то!
Сам Бог агонь раскладаў, то-то-то!
Усіх сьвятых да сябе зваў, то-то-то!*

Пайшлі гульні з пацалункамі: “Цяцёрка”, “Баяры”, “Гульнёвы карагод”, “Падшачка”. Тым часам Пятро Рыжы згатаваў знакаміты купальскі крупнік на мёдзе з гарэлкаю, а для сябе і дзяцей без алькаголю, для якога Алена Рыжая на сваім агародзе насадзіла й назьбірала адпаведныя лекавыя травы. Як раз на крупнік прыехаў Сяржук Сокалаў-Воюш з жонкаю Ганнаю і сынамі Сьвятавітам і Славамірам. Народ ўтульна разьмясціўся ля вагню.

Нашыя госьці зь Беларусі, якія аўтастопам адправіліся ў арт-экспэдыцыю “З табурэтам праз кантынэнт”, выступілі зь невялікім канцэртам. У склад экспэдыцыі ўваходзяць: кіраўнік 31-гадовы Кірыл

Краўцоў з Гомелю; Верасень з Гомелю, 25 гадоў, студэнт варшаўскага ўнівэрсытэту; ягоная сяброўка, зь якою ён пашлюбаваньне ў Нью-Ёрку, 25-гадовая Аўгінья Манцэвіч – журналістка зь Вялейкі; пэтка, скрыпачка і сьпявачка; і гамельчанка Вікторыя Малаева, 27 гадоў, яна грала на старадаўняй акарыне і, нечакана плястычна і прыгожа прадставіла нам незвычайны перформанс-шоў з вагнамі.

Потым сьпяваў Сокалаў-Воюш, а хто мог, падпявалі яму. Нехта пачаў скакаць праз агонь, а некаторыя адправіліся на возера плаваць.

Акрамя беларусаў сёлета на Купальлі былі паляк Марцін, грузін Іраклі, українец Міхаіл, українка Ліля, кіргізка Гала і албанец Хэгі. Нажаль, сёлета не было баўгарына Станіслава, што актыўна ўдзельнічаў у папярэніх Купальлях.

А самае галоўнае, што тут ніхто ня быў глядачом, а ўсе былі ўдзельнікамі. Купальле зьвязана нас між сабою сяброўскімі адносінамі і зьнітоўвае зь беларускімі традыцыямі і з нашай Беларуссю.

Валянціна ЯКІМОВІЧ

Набліжаецца верасень і разам зь ім час правядзеньня чарговай

29-й Сустрэчы Беларусаў Паўночнай Амэрыкі

Канфлікт у БАЗА прывёў да таго, што Сустрэчу цяпер рыхтуюць дзьве розныя групы людзей у розных месцах. Сутнасьць канфлікту ў тым, што аддзельны БАЗА ў Нью-Ёрку і Нью-Джэрзі не прызнаюць легітымнасьць кіраўніцтва старшыні ГУ Вячкі Станкевіча з-за парушэньняў, якія мелі месца падчас выбараў яго на гэтую пасаду і патрабуюць правядзеньня надзвычайнага Кангрэсу БАЗА для выпраўленьня гэтых парушэньняў. Сп. Станкевіч, у сваю чаргу, лічыць гэтыя прэтэнзіі неабгрунтаванымі і, не шукаючы шляхоў для палагоджэньня канфлікту, працягвае лічыць сябе легітымным кіраўніком БАЗА.

Больш інфармацыі пра падрыхтоўку да Сустрэчы ёсьць на вэбстаронках: Нью-Ёрскага аддзелу БАЗА: <http://baza-belarus.org> Галоўнай управы БАЗА: <http://www.bazahq.org>

Існуе магчымасьць, што да верасня паразумьне будзе знойдзена і адбудзецца агульная імпрэза. Больш інфармацыі будзе ў жнівеньскім нумары “Беларуса”.

У нядзелю, 18 ліпеня 2010 году, традыцыйным Маршам пачынаецца

Тыдзень Паняволеных Народаў,

які быў зацьверджаны Кангрэсам ЗША праз Грамадзкі закон 86-90 яшчэ ў 1959 годзе, як выказ пратэсту народаў сьвету супраць камуністычнай і талітарнай тыраніі ў сьвеце. У імпрэзах Тыдня і ў Маршы Паняволеных Народаў традыцыйна бярэ ўдзел беларуская грамада Нью-Ёрку і Амэрыкі.

9:00 – збор удзельнікаў Маршу на Пятай авэню на 59-й вуліцы (ля фантану гатэлю Пляза).

10:00 – імша за Паняволеных Народаў ў Катэдры сьв. Патрыка на 5-й авэню і 50-й вул.

11:00 – Марш Паняволеных Народаў па Пятай Авэню да 72-й вул.

12:00 – афіцыйнае адкрыцьцё Тыдня Паняволеных Народаў (Цэнтр. парк).

Пасьля Маршу, а 2-й гадз. Папаўдні ў Цэнтральным парку ля помніка Ягайлу (79 вул., каля Чарапашай сажалкі –Turtle Pond) адбудзецца ліпенскі сход Нью-Ёрскага аддзелу БАЗА.

BELARUSIAN INSTITUTE OF ARTS AND SCIENCES, Inc.
БЕЛАРУСКИ ІНСТЫТУТ НАВУКІ І МАСТАЦТВА
330 Park Street, Haworth, NJ 07641 Tel.: (201) 244-0788
КАМУНІКАТ

Як паведамляся, пад маркаю БІНІМ апрацоўваюцца й рыхтуюцца да друку:

- другое выданьне, значна дапоўненае, твораў ведамага паэта й празаіка Уладзімера Дудзіцкага (рэдактар Лявон Юрэвіч);
- вялікая даведкава-гістарычная кніга “Гісторыя БАЗА” (аўтар Зьміцер Саўка);
- манаграфія, прысьвечаная мітрапаліту БАПЦ Мікалаю (аўтар Юрась Гарбінскі);
- некалькі бібліяграфічна-архіўных дасьледаваньняў.

На выданьне гэтых кнігаў патрэбныя сродкі. Пры гэтым падкрэсьліваем, што ўся інтэлектуальная праца над публікацыямі вядзецца ў БІНІМе бясплатна, а плаціцца толькі за друк.

Дадзены камунікат – зварот да грамадзтва аб падтрымцы друкаў БІНІМу. Ахвяраўце колькі можаце. Кожнае ахвяраваньне – здабытак для нацыянальнае культуры.

Ахвяраваньні слаць на адрас: **BINiM**
330 Park Street
Haworth, NJ 07641
др. Вітаўт Кіпель, Старшыня БІНІМ

СОКАЛАЎ Сьветавіт Анатоль пасьпяхова скончыў вучобу ў сярэдняй школе Іст-Брансўіку (East Brunswick High School) і паступіў у Ратгэрс Унівэрсытэт (Rutgers University) па спецыяльнасьці палітычныя навукі й эканоміка (Political Science & Economics).

Дарогу ў навуку пачаў у Міжнароднай Брытанскай школе ў Празе. Працягваў у Міжнароднай амэрыканскай школе і школе ў г. Мангасэце (Лонг-Айлэнд). Ад першай клясы ёсьць сябрам розных скаўцкіх арганізацыяў. Сярод асноўных захапленьняў заняткі гакеем і музыкай (гітара).

Бацькі й крэўныя, а таксама сябры зычуць яму добраай дарогі.

Газэта “БЕЛАРУС”

бясплатна надрукуе кароткія прыватныя паведамленьні й аб’явы некамэрцыйнага характару, віншаваньні, запрашэньні, спачуваньні ды інш.

НА ВЫДАВЕЦКІ ФОНД “БЕЛАРУСА” АХВЯРАВАЛІ:

У. Набагез	200
Т. Стагановіч	100
В. Цярпіцкі	100
Бел. Гр. Цэнтар у С.-Рывэры. .50	
Н. Ганіч	50
Н. Духовіч	50
М. Запольскі	50
М. Касьцюк	50
Ю. Новічкава	50
Н. Піваварчык	50
У. Піерс-Адашкевіч	50
Р. Ражко	50
Н. Хрыпач	50
М. Швэдзюк	40

Усім шчыры дзякуй!

Удакладненьне. Ахвяраваньне ў \$100 сп. Багдана Паўка, пра якое паведамлялася ў чэрвеньскім нумары “Беларуса”, было зробленае ў памяць Вітаўта і Веры Рамукоў. Сп. Багдан Паўк таксама ахвяраваў у траўні сёлета \$50 у памяць др. Вітаўта Рамука.

Паважаныя **Натальля Баравік, Ілья Клімай, Таццяна Яседчык**, калі ласка, паведаміце рэдакцыі ваш дакладны паштовы адрас, калі ён зьмяніўся. Дасланыя вам у чэрвені газэты вярнуліся назад.

БЕЛАРУС

Газэта Беларусаў у Вольным Сьвеце

Выдае штомесячна:
Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне
Сусьветнае сеціва: baza-belarus.org

Падпіска \$50 на год.
Чэкі выпісвайце на **BIELARUS**

BIELARUS

Belarusian Newspaper in the Free World

Published monthly by
Belarusian American Ass’n, Inc.
Subscription \$50 yearly
Make checks payable to **BIELARUS**

Рэдагуе калегія.
Адказны рэдактар Марат КЛАКОЦКІ
Падпіска Сяргей ТРЫГУБОВІЧ

Артыкулы, падпісаньня прозьвішчам ці ініцыяламі, могуць зьмяшчаць пагляд, зь якімі Рэдакцыя не згаджаецца.
Перадрук дазваляецца толькі пры ўмове зазначэньня крыніцы.

© BIELARUS, 2010

Адрас для допісаў і кантактаў:

BIELARUS
P.O. Box 3225
Farmingdale, NY 11735

E-mail:
hazetabelarus@att.net

Сусьветнае сеціва:
www.bielarus.org

ISSN 1054-9455

Адказнасьць за змест рэкламы нясе рэкламадаўца.